

наметавонад, гарчанде ки онҳоро риштаи дӯстӣ ва хешутаборӣ пайванд созад.

Зорию тавалло ва пора додан ба кор наояд. Он рӯз дигар шоҳ ба тобеъонаш, волидайн (падару модар) ба фарзандонаш ва бой бар хизматгорааш мисли дар дунё, ҳукм карда наметавонад. Дар он ҷо ҷуз шоҳаншоҳи мутлақ (Аллоҳ) дар дасти дигаре ҳукм ва тасарруф набошад. Дар он ҷо ва дар он рӯз фақат як ҳукм, "Адолат" ҳукм меронад ва ҳамаро фақат як Зот ҳал мекунад: "Молики рӯзи ҷазо"- Аллоҳи бузург. Ҳеҷ кас наметавонад ва қудрат надорад, ки бо Ё таъоло эътироз наояд.

Худовандо, ҷумлаи муъминонро дар он рӯз аз раҳмату ҷамоли Худ ва аз дидору шафоати Пайғамбари бар ҳақат ҳазрати Муҳаммади Мустафо (с), бенасиб нагардон. Омин!

Поёни сураи «Инфитор». Ва лиллоҳил ҳамд.

83-юми сураи "Қуръон" буда, дар Маккаи мукаррама ё дар Мадина нозил шуда, аз 36-оят иборат аст.

Сабаби нузули ин сураро хоҳ дар Макка нозил шуда бошад, хоҳ дар Мадина, муфасссирони киром чунин ривоят кардаанд.

Расули Худо (с) вақто ба Мадина омаданд, мардуми он ҷо расвоиро аз ҳад мегузарониданд. Ҳаққи мардумхӯрӣ дар он ҷо ривоч ёфта буд. Мардум дар вақти хариду фурӯш барои фиреби ҳамдигар аз тарозу ва дигар асбобҳои барои ченак муайяншуда нодуруст истифода мебуданд. Харидорро бо кам кардани вазн ё ченаки ашёи фурӯхташаванда фиреб мекарданд. Ин амали зишт Он ҳазрат (с)-ро хуш наомад ва ба андеша водор сохт. Воқеан ин сура ба Он ҳазрат (с) нозил шуд.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим

Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону бениҳоят бораҳм аст.

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ

Вайлу-л лил мутаффифин.1.**1. Вой бар коҳандагон (камқунандагони аз ченакҳо).**

Яъне ҳалок бод барои ҳуқуқи мардумкоҳандагон. Ё вой бар касоне, ки аз тарозу мезананд. "Вайл" - ду маъно дошта метавонад. Маънои аввали он "азоб" аст. Маънои сонияш "водие дар Ҷаҳаннам". Ояти зер тафсири ояти мазкур аст:...

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾

Ал-лазӣна изактālу њала-н нāси яставфун. 2.**2. Касоне, ки чун аз мардум ба паймона ситонанд, тамои меситонанд,**

Яъне ҳар вақте, ки онҳо аз мардум чизе бихаранд, бо кӯшиши зиёд бо пуррагӣ ҳаққашонро гирифтанд меҳақанд...

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾

Ва изā кālуҳум ав-в вазануҳум юхсирун. 3.**3. ва ҳар вақто хоҳанд паймона ё вазн карда бидиҳанд, зиён расонанд (кам бидиҳанд).**

Яъне ҳар гоҳе, ки коҳандагон чизро хоҳанд бифрӯшанд, ё қарзи касро адо кардани бошанд, бо тарозу ё паймона, хулоса, бо кадом роҳе, ки бошад, коре мекунанд, ки мардумро фиреб диҳанд. Мутаассифона, имрӯз ҳам ин ҳолат дар миёни мардум ривоҷ ёфтааст.

Он касони номбурда, бояд аз рӯзи қиёмат битарсанд ва ба Қуръони маҷид рӯй оваранд, зеро ин ки он ҷамоаро ояти зер таҳти ваъиди (ваъдаи азоби) шадид қарор медиҳад:...

أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾

Алā язунну улāика аннаҳум-м мабъусун. 4.**4. Оё ин ҷамоат бовар намекунанд, ки онҳо зинда карда хоҳанд шуд?**

لَيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾

Ли явмин њаẓим.5.**5. Барои рӯзи бузург.**

Шахсоне ки чунин аъмоли зишт (ҳаққи мардумхӯри)-ро пеша кардаанд, оё намедонанд, ки дар рӯзи бузург (қиёмат) аз сари нав зинда мешаванд ва барои ин амал ҷавоб хоҳанд гуфт?! Гуноҳи ин амали бад назди шариати исломӣ аз тарки намоз ҳам сахттар аст. Зеро намоз ҳаққи Худост, бахшидан ӯ набахшидани гуноҳи инсонӣ бенамоз дар ихтиёри ҳуди ӯ таъолост. Аммо ҳангоми аз тарозу фиреб кардан ҳаққи банда зоеъ мешавад, то инсонӣ мазлум золиро набахшад, Худованд ӯро намебахшад. Худованд аз камоли адл ҳукм меронад. Албатта, ӯ ҳақро ба ҳақдор мерасонад, чаро мардум дар бораи он рӯзи бузург фикр намекунанд, он рӯзи оддӣ набуда, балки...

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Явма яқуму-н-нāсу ли Рабби-л ъāламийн. 6.

6. Рӯзе, ки ҳама мардум пеши Парвардигори оламиён истода шаванд.

Дар он рӯзи бузург тамоми мардум бо дасти холӣ тани урён назди Аллоҳтаъоло рост меистанд. Офтоби рӯзи қиёматро поён фароварда мешавад, яъне ба Замин наздик мегардад. Ҳарорат хеле баланд мешавад. Халоиқ вобаста ба миқдори гуноҳе, ки доранд, дар арақи ҳудашон ғарқ шаванд. Баъзеҳо то бучилак, баъзеҳо то нисфи соқ, баъзеҳо то зону, баъзеҳо то миён, баъзеҳо то сина, баъзеҳо то гулӯ ва баъзеи дигар то фавқи сар. Эй онҳое, ки ҳаққи мардумро манбаи даромад, роҳи пайдо кардани қути ҳуду пайвандони худ қарор додаед, магар намедонед, ки ин амал ҳарому ниҳоят зишт аст? Андеша кунед аз нафси саркаше, ки ҳеҷ гоҳ аз шумо миннатдор набудааст, ҳудро бадкору охирататонро барбод надихед. Фаромӯш насозед, ки шоире гуфта:

**Ҳар кӣ аз ҷодаи инсоф бигардонад рӯй,
Синаи ӯ ҳадафи тири ҳаводис гардад.**

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينَ

Каллā инна китāба-л-фуҷқāри лафӣ Сичқӣн.7.

7. На чунин аст, ҳаройина, номаи аъмоли бадкорон дар Сичқин аст.

Таҳти ваъиди ин ояти карима кофирону мунофиқон ва фосиқон (гунаҳкорон) инчунин дар ченак хиёнаткунандагон, хулоса ҳама бадкорон дохиланд. Сичқинро оятҳои зер эзоҳ медиҳанд.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَيِّئٌ

Ва мӓ адрока мӓ Сичқин.8.

8. Ва чӣ чиз дононд туро, ки Сичқин чист?

Такрори оят барои таъкиди макони сахт будани "Сичқин" - аст, ки номаи аъмоли гунаҳкорон дар ҷойи тангу торику даҳшатбор қарор дорад. Аз паси он худи соҳибони номаҳои аъмол дар он макон ҷо хоҳанд гирифт, чун касеро, ки ин сифати бад бошад, фоҷир (гунаҳкор) аст. Фоҷиронро бошишгоҳ "сичқин" аст. Он китоби (номаи аъмоли) фоҷирон...

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ

Китӓбу-м марқум. 9.

9. Китобест (бо қалами Ҳақ) навишташуда.

Яъне он китоби амалҳои бади онҳо бо чунин рақамҳо навишта шудааст, ки ҳаргиз нопадиду нест нашаванд.

На мисли рақамҳои дар коғаз ва матоъ навишташуда, ки бо таъсири нури рӯшноӣ, об ва дигар омилҳо ба зудӣ аз байн мераванд.

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

Вайлу-й явмаизи-л лил муказзибин. 10.

10. Вой дар он рӯз барои дурӯғшуморандагон.

Ҳар инсоне ба гуфтаҳои Аллоҳтаъоло бовар надораду онҳоро дурӯғ меҳисобад, вой бар ӯ. Он дурӯғшуморандагон кӣҳо буданд ва ба кадом чиз бовар накарданд?

Ояти зер эзоҳ медиҳад.

الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بَيَوْمَ الدِّينِ

Ал-лазӣна юказзибуна би явми-д-дин. 11.

11. Онҳое, ки рӯзи ҷазоро дурӯғ мешуморанд.

Худованд мегӯяд (вайл) - марг, ё ҳалок, ё водие дар Ҷаҳаннам барои шахсоне бод, ки қиёмату рӯзи ҷазо ва бозгашти худро ба он рӯзи саволу ҷавоб дурӯғ пиндошанд. Корҳои зишти худро аз ёдашон фаромӯш намуда, бетавба аз ин олам гузаштанд.

وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

Ва ма̄ юказзибу биҳӣ иллā куллу муътадин аш̄им. 12.

12. Ва онро (қиёматро) дурӯғ намеҳисобад, магар ҳар ситамғори гунаҳкор,

Албатта, муҳлати барпо шудани қиёмат илми ғайб аст. Касе рӯзи қоим (барпо) шудани онро, ҳатто паёмбарон ва авлиёуллоҳ ҳам намедонанд. Он рӯз ба Худованди якторо маълум асту халос. Аломатҳои омадани он рӯз пештар зоҳир мегардад. Қиёмат чӣ гуна рӯз аст, Қуръон ва паёмбарон ба мо хабар додаанд. Ҳар фарди мусулмоне, ки ба китоби Худо ва Расули Худо (с) имон дорад, ҳақ ва рост будани рӯзи ҷазоро бовар мекунад. Аммо кулли ситамгарону гунаҳкорон он рӯзро бовар намекунанд. Пас, онҳо киро ва чиро итоат мекунанд, ки ...

إِذَا تَتَلَا عَلَيْهِ ءَايَتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

Изā тутлā ъалайҳи айāтуна қола асāтиру-л-аввалӣн. 13.

13. ки ҳар вақто бар вай оёти Мо хонда шавад, гӯяд: «Афсонаҳои пешиниён аст».

Ҳақ субҳонаҳу ва таъоло дар мазмуни ин оят фармудааст, ки ҳар вақто ки Расули Аллоҳ (с) бо мақсади даъвати ин гурӯҳи ситамкор ба роҳи ҳидоят ва росту покизаи ваҳдат оятҳоеро, ки бад будани амалҳояшонро нишон медиҳад, аз Қуръони маҷид хонаду фаҳмонад, онҳо аз рӯи кибру саркашӣ мегӯянд, ки ин ҳама куҳнаҳаёлҳо ва афсонаҳои пешиниён аст. Ҳол он ки ояти зер онҳоро бо як дилқубии шадид рад намуда, ботил будани суҳанҳояшонро нишон медиҳад:

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

Каллā бал'рона ъалā қулӯбиҳим-м ма̄ кāнӯ яксибӯн. 14.

14. Ҳаргиз чунин нест, балки аз он чӣ мекарданд, бар дилҳои онҳо занг бастааст.

Не-не! Шумо аз ин фикратон баргардед. Ин китоб- Қуръон, чунон ки шумо ақида доред, афсонаҳои пешиниён нест. Он каломи Раббонӣ, китоби осмонӣ аст. Ин суҳанони ботилро шумо аз он сабаб мегӯед, ки афъоли бад доред ва он амалҳои зиште, ки аз шумо сар мезананд, боис гардида, ки дилҳои шумо аз гуноҳон занг

задааст. Ин занг ба дилҳои шумо мисли парда печидааст. Ақида ҳаст, ки чун инсон олудаи гуноҳ шуд, дар дили ӯ доғи сиёҳ пайдо мешавад. Ҳангоми сар задани гуноҳи навбатӣ боз доғи дигар мерӯяд. Ҳамин гуна рафта-рафта қалби инсонӣ гунаҳкор ғарқи гуноҳ шуда, дилашро сиёҳӣ пахш мекунад. Чун ба ин ҳолат расид, чашми ӯ дигар роҳи рушду ҳидоятро намебинад. Пас, инсонро лозим аст, ки чун "дил назаргоҳи Ҷалили Акбар аст", онро аз чунин ҳолат эмин дорад. Калимаи "рона", ки дар ояти карима зикр гардидааст, маънои "гуноҳ болои гуноҳ"-ро ҳам ифода мекунад. Боз дилкӯбии дигар барои чунин шахсон:...

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّحَجُوبُونَ ﴿١٥﴾

Каллā иннаҳум ъа-р-Раббиҳум явмаиџи-л ла маҳчубūн. 15.

15. На чунин аст, ҳаройина, он рӯз онҳо аз дидори Парвардигори хеш дар парда бошанд.

Албатта, аҳли имон фардо - рӯзи қиёмат ба дидори ҷаҳонрои Холиқи худ мушарраф мешаванд. Ҳамчунин дар боғҳои Ҷаннат аз неъматҳои бузург бонасиб мегарданд. Дар ин мазмун ҳадисҳои бисёре омадааст. Аммо шахсони зикршуда, ки дилҳои худро бо ҷурму гуноҳҳо ба торикистон мубаддал гардониданд, ба муъминон баробар нашуда, балки аз дидори Парвардигори оламиён маҳруманд.

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾

Ќумма иннаҳум ла солу-л-Ҷаҳим. 16.

16. Пас, ҳаройина, онҳо ба Дӯзах дарояндагонанд.

Яъне онҳое, ки занги гуноҳ дилҳояшонро сиёҳ карда буд, ба Дӯзах медароянд, дигар илоҷ надоранд.

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾

Ќумма юқолу ҳаџа-л-лаџи кунтум биҳи тукаџџибūн. 17.

17. Пас, онҳоро гуфта шавад: «Ин аст он чӣ, ки шумо онро дурӯғ мешуморидед».

Баъди он, ки гунаҳкорон дохили Дӯзах шаванд, моликони Дӯзах онҳоро мавриди сарзаниш қарор дода гӯянд, ки он чиро ки дурӯғ мешуморидеду ба он бовар наметавонед бо чашми худ бинед. Шумо Пайғамбарро ҳам соҳир мегуфтед, акнун он чӣ, ки

холо дида истодаед, ин ҳам магар сеҳр аст? На! Ин ҳақиқат аст, на он дурӯғест, ки шумо мегуфтед ва худро бо накӯкорон баробар, ҳатто аз онҳо болотар, ҳисоб мекардед. Аз ин рӯ, ояти зер байни бадкорон ва накӯкорон фарқ гузошта, эзоҳ медиҳад:...

﴿١٨﴾ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيْنِ

Каллā инна китāба-л аброри ла фī ъиллиййин. 18.

18. Ҳаққо! Бегумон, номаи (аъмоли) некӯкорон дар Иллиййн аст».

Яъне ҳаргиз анҷоми ҳоли кофирон ва муъминон яқсон набуда, аз ҳам фарқи куллӣ доранд. Номаҳои аъмоли некӯкорон дар иллиййн мебошад.

﴿١٩﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلْيُونِ

Ва мā адрока мā ъиллиййун. 19.

19. Ва чӣ дононд туро, ки Иллийюн чист?

Чуноне ки дар ояти 7-ӯми ҳамин сура ишора рафт, номаи аъмоли гунаҳкорон дар "Сиччин" (Дӯзах) қарор дорад, ки ба зудии зуд соҳибони номаҳо низ дохили он мешаванд. Дар ин ояти карима бошад, Парвардигор хабар додааст, ки номаҳои аъмоли мардуми накӯкор дар "Иллиййн", яъне мартабаи олии Ҷаннат меистад, ки таҳти Арш қарор дорад (такрори оят бошад, барои бузургдошту таъзими мақоми баланди "Ъиллиййн" аст). Китоби онҳо...

﴿٢٠﴾ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ

Китāбу-м марқӯм. 20.

20. Китобест навишташуда.

Яъне номаи аъмоли онҳо китобест, ки он бо қалами ҳақ навишта шудааст. Дар он ҳаргиз хатое роҳ наёфтааст. Ваъдаи Худованд аст, ки чунин китоб ва соҳиби он дар Иллиййн мақом доранд. Илова бар он:...

﴿٢١﴾ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ

Яшҳадуҳу-л муқаррабун. 21.

21. Онро муқаррабони даргоҳи Худованд ҳозир мешаванду гувоҳи медиҳанд.

Фариштагони муқарраб ҳангоми овардани китоби аъмоли бандагони солах, ё ҳангоми овардани арвоҳи бандагони муъмин ба Ииллийин марҳабо меғоянд. Дар он ҳолат арвоҳи анбиё (а.) ва арвоҳи шаҳидон низ ҳозиранд. Онҳо низ истиқбол мекунанд ва башорат медиҳанду марҳамат меғоянд ва баъди ин:...

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾

Инна-л-аброра ла фӣ наъим. 22.

22. Ҳаройина, некӯкорон дар неъматҳо бошанд,

Аҳли имон, ки аз Парвардигори худ фармонбардорӣ намудаанд, аз неъматҳои ваъдакардаи Худованд, албатта, бонасиб мегарданду бархӯрдор мешаванд ва...

عَلَى الْأَرْيَافِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾

Ъала-л аръики янъурун. 23.

23. бар тахтҳо нишаста (ба ҳар ҷониб) назорат мекунанд,

Некӯкорон бар тахти иззат бо либосҳои ороста нишаста, бо камоли суруру шодӣ ба наззораи неъматҳои илоҳӣ машғул мебошанд ва аз зебогии манзараҳои Биҳишти анбарин ҳаловат мебаранд. Ва...

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

Таърифу фӣ вуҷӯҳиҳим наърата-н наъим. 24.

24. дар рӯйҳои онҳо тозагии неъматро бишносӣ.

Чун бандагони ботақвою азизи Худованд аз лаззатҳо ва неъматҳои илоҳӣ бархӯрдор мегарданд, чеҳраи онҳо нуреро соҳиб мегардад, ки бинанда пай мебарад, ки онҳо аз неъматҳои ваъдашуда комёб гардидаанд. Онҳо аз фаровонии нозу неъматҳои илоҳии барояшон муяссар гардида хурсанданд. Илова бар ин...

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ﴿٢٥﴾

Юсқавна ми-р-раҳиқи-м махтум. 25.

25. Аз «Раҳиқ» шароби хоси сар ба муҳр кардашуда нӯшонида мешаванд,

Аҳли Ҷаннатро аз шароби холис ва покиза нӯшонида мешаванд. Ин шароб дар зарфҳои махсуси муҳршуда нигоҳ дошта

мешавад. Он зарфҳоро ба ҷуз аброр (некон) дигар касе намекушояд. Он неъматҳоро бо неъматҳои дунё монанд кардан намешавад. Зеро:...

خَتْمُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَفِسُونَ ﴿٢٦﴾

Хитамуху миск. Ва фи зāлика фа-л-ятанāфаси-л мутанāфисун. 26.

26. ки муҳр он аз мушк бошад, дар он бояд рағбаткунандагон рағбат кунанд.

Яъне муҳри даҳони зарфаҳое, ки шароби Ҷаннат доранд аз мушк тайёр карда шудааст.

Аз ин шароби гуворо нӯшидан нишонаи бахту мартабаи баланди ҷаннатиён аст. Лаззатҳои Ҷаннат бо лаззатҳои дунё муқоисанашаванда аст. Аҳли Ҷаннат аз дигар неъматҳои илоҳӣ, ки дар дараҷаҳои камоли хубӣ ва зебӣ ҳастанд, истифода мекунанд. Ҳар кас ба ин мартаба, ба ин обрӯ, ба ин ҳаловатҳои Ҷаннат рағбат дошта бошад, марҳамат рағбат кунад. Бо шавқ ва хоҳиши бузург амрҳои Парвардигорро дар ин дунё иҷро кунад. Вақти барои умри вай ҷудошударо беҳуда сарф накунад. Аз амалҳои баде, ки Худои таъоло манъ кардааст, худро нигоҳ дорад. Таърифу сифати шароби Ҷаннат давом дорад.

وَمَزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾

Ва мизāҷуху мин таснīm. 27.

27. Ва омезиши он об аз «Тасним» аст.

Ин шароб, ки бо номи "Раҳиқ"- дар ояти 25-ум зикр шуд, бо "Тасним"- яъне бо оби чашмаи Ҷаннат омехта гардида, лаззат ва таъми хос дорад. Он тасним:

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

Ъайна-й яшрабу биҳа-л-муқаррабун. 28.

28. Он чашмаест, ки аз он муқаррабон (наздикон)-и боргоҳи илоҳӣ менӯшанд.

Яъне муқаррабон он шаробро холис ва бидуни омезиши дигар чиз менӯшанд. Аммо шаробе, ки аброр (некон) менӯшанд,

шароби омехта шудааст, чуноне ки дар шаробҳо гулоб ва ғайра афканда хушбӯй месозанд.

Аз ин оят чунин бармеояд, ки дараҷаи "Муқаррабон" аз дараҷаи "Аброр" болотар аст. Зеро "Ҳасанотул аброри Саййиотул муқаррабин" омадааст. Оятҳои баъдӣ аз сифатҳои инсонӣ муҷриму бадкор сухан мекунанд.

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾

**Инна-л-лазӣна аҷрамӯ кәнӯ мина-л-лазӣна аманӯ
яъҳакӯн. 29.**

**29. Ҳаройина, буданд, ки (дар дунё) гунаҳкорон бар ҳоли
мусулмонон меҳандиданд.**

Ин оят дар шаъни ҷаҳор саркардагони қавми Қурайш ба хусус Абӯҷаҳл ва амсоли он нозил шудааст. Ҳар вақто муъминон аз назди онҳо мегузаштанд, муъминонро мавриди истиҳзову ханда қарор медоданд. Дар ҳар даври замон шахсони фосиқу Абӯҷаҳл табиъат бисёр мебошанд.

Ба замми он, ки дар фисқу фасод ғарқ шудаанд, ба ҳоли шахсони роҳи Худоро қабулкарда ва ба тоату ибодат машғул, тамасхур мекунанд. Дар фикри ин нодонҳо чӣ ҳаёли хоме ҷой гирифтааст, ки ба ивази лаззатҳои ночизи дунё неъматҳои бузурги Ҷаннатро аз даст медиҳанд. Сифати дигарашон ин аст, ки:...

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾

Ва узā марру биҳим ятағомазӯн. 30.

**30. Ва ҳар вақто муъминон аз назди онҳо гузаранд, бо чашму абрӯ
ишора мекарданд.**

Мушрикони чунин буданд, ки чун аз наздашон мусулмонҳо мегузаштанд, бо ҳамдигар чашмак мезаданд ва масҳара карда меҳандиданд. Сифати бади дигари онҳо ин буд, ки хусусан нисбат ба саҳобагони Расулаллоҳ (с) беҳурмати зоҳир менамуданд. Чун онҳоро медиданд, масҳараомез ба ҳамдигар мегуфтанд: "Ба онҳо нигаред. Назди шумо подшоҳони дунё омаданд." Сифати дигари онҳо ин буд, ки:...

وَإِذَا أَنْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ أَنْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾

Ва изаъқалабӯ илā аҳлиҳимунқалабӯ факиҳӣн.31.

31. Ва чун ба аҳли хонаи худ бозмегаштанд, шодмон шуда бозмегаштанд.

Баъди мавриди ханда ва мазох қарор додани мусулмонони Макка, кофирони Қурайш ба хонаҳои худ бисёр хурраму шодон бармегаштанд. Аз масхаракунии мусулмонон кофирон лаззат мебуданд ва аз ин амалашон бисёр розӣ ҳам буданд. Гӯё бо як дастоварди бузурге ба хонаашон боз гашта истодаанд.

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٢﴾

Ва изаъ раавҳум қолӯ инна ҳаулāи ла зōллӯн.32.

32. Ва чун онҳоро медиданд, меғуфтанд: «Ҳаройина, инҳо ғумроҳонанд» -

Кофирони он давр, вақто ки муъминонро медиданд, меғуфтанд, ки ин гурӯҳи нодон умрашонро зоеъ мекунанд ва ин қадар айшу ишратро тарк карда, ба зӯҳду тақво машғуланд, ҳатто дини падару бобоҳои худро тарк карда, Худои ягонро парастид мекунанд. Аз ин ғумроҳӣ бештар чӣ бошад? Ҳол он ки Аллоҳтаъоло фармудааст, ки:...

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾

Ва мā урсилӯ ъалайҳим ҳāфизӣн. 33.

33. ва ҳол он ки кофиронро барои муъминон ниғаҳбон фиристода нашудаанд.

Худованди таъоло фармудааст, ки ин кофирон барои муъминон бо сифати ниғаҳбон ва нозир фиристода нашудаанд, ки аз табоҳкориҳои худ сарфи назар карда, ба айбтарошии мусулмонҳо машғул шаванд. Ба ҷойи ин ки худро ислоҳ намоянд, роҳёфтагонро ғумроҳ меноманд.

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

Фал явма-л-лазӣна āману мина-л-куффари язҳакун. 34.

34. Пас, имрӯз (дар қиёмат) муъминон бар кофирон меҳанданд,

Ҳамчунон ин кофирон дар ин дунё ба ҳоли муъминон меҳандиданд, фардо рӯзи қиёмат муъминон ба ҳоли кофирони сар ба зер афкандаю шармсор, ки ҳақиқатро нодида гирифтанду лаззатҳои муваққатии дунёи фониро аз лаззатҳои ҷовидонаи охират муқаддам донистанд, меҳанданд. Муъминон дар он ҳолат:...

عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ

Ғала-л-арбӣки янзӯрун. 35.

35. дар ҳоле ки бар тахтҳо нишаста (ба ҳар ҷониб) назора мекунанд.

Муъминон дар болои тахтҳои бо дурру марворид оро додашуда ҷой мегиранд. Аҳволи кофиронро наззора мекунанд. Дарҳои Дӯзах кушода шаванд ва моликони Дӯзах ба дӯзахиён амр кунанд, ки аз Дӯзах хориҷ шавед, онҳо саросемавор баромаданӣ шуда ба назди дарвозаҳо оянд. Дар ин лаҳза дарҳо баста шаванд. Ин ҳангом муъминон ба ҳоли онон меҳанданд.

هَلْ تُؤَبُّ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

Ҳал ӯввиба-л-куффару ма кәнӯ яфъалун. 36.

36. Оё кофирон баробари он чи мекарданд, ҷазо дода шуданд?

Зоҳиран, ин ояти карима оҳанги саволӣ дорад, ки онро истифҳами тақрирӣ меноманд. Бо истифодаи қоидаи маълуми наҳви (грамматикии) забони арабӣ ба ин оят чунин маъно рост меояд.

Оре, кофирон, чуноне ки дар ояҳои боло ишора шуд, барои амалҳои зиште, ки дар дунё мекарданд, ҷазои мувофиқ мегиранд.

Анҷоми сураи "**Мутаффифин**". Ва лиллоҳил ҳамд.